

Három napig hős

Richard Jewell balladája

Clint Eastwood ismét olyat „alakított”, amire azt mondja az ember, némi elismeréssel és nosztalgiával, hogy ez megint valami nagyon amerikai volt. A félreértés elkerülése végett: Eastwood most színészként nem vállalt szerepet saját filmjében, ám szokásához híven nem csupán rendezőként, hanem producerként is felelősséget vállalt a munkáért. Kétségkívül nem ez a legjobb Eastwood-film, de a mester kézjegyé garantálja, hogy élvezhető két órában lesz része a nézőnek. Főleg azoknak, akik rajonganak a lassú, de nem vontatott, szépen kibontott emberi történetekért. Mert Eastwood ebben van igazán otthon. Az amerikai történelmi tablók utolsó régi vágású piktora ő.

Eastwood, aki színészként maga is sokszor ikonikus hőst teremtett meg a vásznon, rendezőként sem először kutatja a hősiesség természetrajzát. A hétköznapi, akár fikatív hősfigurák éppúgy érdeklődésének középpontjában vannak, mint valós történelmi személyek. Ivo Dzsima névtelen hőseinek vagy a *Gran Torino* egykori kitalált veteránjának ugyanúgy emléket állít, mint például az FBI-alapító J. Edgar Hoovernek. Eastwood a média és a hőstettet végrehajtó ember viszonyát is behatóan vizsgálta már korábban is. Példa erre a *Sully – Csoda a Hudson folyón* című, 2016-os filmje. Abban Tom Hanks valós személyt, a média által akkoriban felkapott Chesley Sullenberger repülőkapitányt alakítja. A Hanks által megformált exvadászpilóta a valóságban is a New York közepén kigyózó Hudson folyóba tette le bravúrosan az utasszállító gépét, miután az egy madárral ütközve leállt a levegőben. Sully ezzel mentette meg a gép utasait és a személyzetet. Emiatt került be a hírekbe. Ez a történet csinált hőst belőle.

Eastwood mostani, negyvenkettedik rendezése is hasonló. Hiszen ahogy Sully kapitánynak, úgy a címszereplő Richard Jewellnek is országszerte hírnevet kölcsönzött a média

figyelme. Az átlag amerikainak hasonlóképpen lehet ismerős Sully és Jewell neve. Kettejük sorstörténete is részben fedőleges. Hiszen a véletlen hozta lehetőséggel élni tudó, a bajban magukat feltaláló és mások életét megmentő hősök mindketten. Aki nem tudná, az 1996-ban biztonsági őrként dolgozó Jewell az atlantai nyári olimpia játékok egyik programja közben felrobbant bomba detonációjától mentette meg százak életét. Ezután a tévécsatornák közkedvelt sztárja lett pár napig, mígnem meg nem gyanúsították azzal, hogy a merényletet netalán ő maga követte el. Az őt ünneplő média hirtelen ellene fordult, ennek folytán a közvélemény szemében is hősből azonnal pária lett. Jelzem, Sully ellen is hasonló lejárató kampány indult a maga idejében, ennél azért kevesebb sikerrel.

A *Richard Jewell balladája* tehát egy sokak számára ismerős sztorit dolgoz fel. Filmet készíteni egy ilyen történetből önmagában merész feladat, hiszen új információk a sztorit illetően már nemigen merülhetnek fel. Lerágott csont, legyinhetne a mozi-ba járó ember. Eastwood azonban nem csupán rehabilitálni akarja Jewellt, és ezáltal a társadalmat is önreflexióra kényszeríteni filmjével,

hanem annak próbál utánajárni, kit is rejt valójában Jewell figurája. Ki ez az egyszerű ember, akit cselekedete miatt egész Amerika három napig ünnepelt, majd elfordult tőle, és aki nyilvános rehabilitáció nélkül, kegyvesztetten halt meg 44 évesen? Mit jelent az Egyesült Államokban egy félkatonai szervezet tagjának lenni? Milyen lehetőségekről álmodik egy biztonsági őr egyenruhájába bújt kisember? Mit jelent a szolgálat ebben az egyenruha tiszteletére ösztönző rendszerben? Mert Richard Jewell egy volt a sok közül. És igen, valljuk be, ugyanúgy lehetett volna gyilkos merénylő is, mint emberéleteket mentő hős.

Erre fókuszált a Jewellt alakító Paul Walter Hauser is, aki eddigi karrierjének fénypontjaként is gondolhat erre a filmre. Hiszen az eddig jobbára mellékszerepekben feltűnő színész-humorista igazán mélységeiben tudja megfogni Jewell megannyi frusztrációt elszenvedett, elvű karakterét. Mind testi adottságai, mind kinézete nagyban segítik a színészt

Jewell megformálásában, de a figura árnyaltságának bemutatása a színész igazi érdeme. Jewell, az anyjával élő, kövérkés exsheriff, majd iskolai felügyelő, mindenekelőtt biztonsági őr csökkönyösen a szabályok embere. Környezete nem véletlenül tartja kissé habókosnak. Ezért is illik rá a magányos merénylő pszichológiai profilja is. Paul Walter Hauser pedig ügyes kötél-táncos: a néző hol sajnálja Jewellt és együttérez vele, hol megdöbben, és gyanakvásra készen fészkelődik a fotelben. Paul Walter Hauser megmarad a közép-szerű kisember alakításánál, aki kissé túlbuzgó, hiszen egyfolytában bizonyítani szeretne. Nem egy Jekyll és Hyde-féle

kettősséget mutat be. Jewellje viselkedésében önazonos marad mindenféle helyzetben. De épp a helyzetek változásai miatt tűnik egyszer hősnek, másszor bűnösnek az előrehaladó játékidőben.

Az, hogy Jewellt nem semmisíti meg a hatalmi gépezet, nem porlad szét a média nyomása alatt és a végrehajtó hatalom bűnbakkeresése folytán, csak a szintén a maga módján egy kissé különc ügyvédnek, Watsonnak köszönhető. A kissé deviáns ügyvédet Sam Rockwell megformálásában láthatjuk. Rockwelltől kicsivel több agressziót és rámenősséget is elbírtam volna a hihetőség érdekében – bár tény, hogy akkor nem lett volna meg az eastwoodos, széplelkűeknek szóló tanmese a történetben. Illetve az is igaz, hogy valamennyire össze kellett kötnie és ezért muszáj volt közelítenie a rendezőnek ezt a két nagyon eltérő társadalmi csoportba tartozó és különböző jellemű embert. Mondjuk, ez a kapcsolat nem volt túlságosan kidolgozva a történetben, bár egyes szimpátia-szimbolikával épült fel.

Jewell anyja, Bobi szerepében Kathy Bates most azzal ellentétes figurát játszik, mint amilyeneknek a *Tortúra* vagy a *Dolores Claiborne* kegyetlenséget magukban hordozó nőalakjait megformálta. Paul Walter Hauser Jewell-figurájához passzoló egyszerű anyát látunk tőle, aki az unalmas hétköznapokból kiragadva izgatottan viseli az anyai büszkeséget, majd a meghurcoltatást is.

A média képviselőit, kiváltképp a lejárató kampányt elindító fiatal újságírónőt eléggé elrajzoltnak érezkeltem. Olivia Wilde-nak nem sikerült különösebben kibontania Kathy Scruggs érzelmi átalakulásait. Játéka csöpögős pillanatokat

is belecsempészett a filmbe. Jelenetei nem voltak túl meggyőzők. Ez némi- leg a rendező hibája is, persze. Mint ha Eastwood az erős és törtető nő elgyengülésében nem tudott volna igazán hinni. (Filmjeinek nőalakjai jobbára szilárd jellemek, nem sokszor esnek át hasonló metamorfózisokon.)

A saját hibáikat leplező FBI-ügynökök pedig felettébb sablonosra sikerültek. Nem sokat tettek hozzá a filmhez. Módszereik inkább mintha egy fikciós szílat erősítenének, holott a film megtörtént esetet dolgozna fel.

A hibák ellenére a *Richard Jewell balladája* nem rossz film. Főleg azoknak nyújt átfogóbb élményt, akik nem találkoztak korábban a valódi történet részleteivel. De azoknak sem lesz unalmas, akik ismerik Eastwood filmkészítési receptjeit, vagy nem idegenek számukra az efféle amerikai történetek. Paul Walter Hauser bizonyítani vágyó kisembere pedig könnyen ráébredzheti a nézőt saját emberi esendőségeire.

BERETVÁS GÁBOR